

Бобік Вікторія Василівна

студентка 2-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ЗБАЛАНСОВАНОМУ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

В історії людства до теперішнього часу переважали дві стратегії ставлення до природи, природних ресурсів. Одна з них – завойовницька, другу можна назвати господарською. Але суть цих стратегій одна – вилучення з довкілля певних речовин та енергії, перетворення їх згідно з волею людини, отримання нових речовин та предметів, настання певних змін у навколишньому середовищі та в глобальному масштабі.

Виникла необхідність виробити такі закони та норми поведінки людей, які б, з одного боку, дали змогу захистити довкілля від подальшого руйнування, а з іншого – забезпечили кожній людині умови проживання, гідні та адекватні її природі. Україна увійшовши в новий історичний період незалежного державного розвитку, повинна розглядати екологічний імператив як один з найважливіших факторів виживання української нації [1, с. 29].

Виснаження біосферних ресурсів, накопичення різноманітних типів забруднення в природному середовищі та зв'язане з цим зростання захворювань та смертності поставили перед політиками проблему екологічної культури та екологічної безпеки окремих держав і людства в цілому.

Проблема формування екоцентричного мислення, екологічної свідомості та екологічної культури особистості досліджені у працях зарубіжних та українських учених: біологів, культурологів, філософів. Принцип благоговіння перед життям А. Швейцера став основною засадою екологічної етики; усвідомлення екологічної проблеми як глобальної [2, с.209].

У наявній науковій літературі існує декілька трактувань поняття екологічної культури. В. Крисаченко пропонує розглядати екологічну культуру як сукупність певних дій, технологій освоєння людиною природи, стійку рівновагу в системі «людина – довкілля» та як теоретичну галузь знань про місце людини в біосфері як істоти діяльної. І. Зверев трактує екологічну культуру як частину загальної культури людини, що стосується всіх сторін матеріального і духовного життя суспільства, кожної людини.

Головною специфічною рисою екологічної культури є те, що вона не утворюється стихійно, а виникає шляхом формування умов, що сприяють розгортанню її принципів та спеціальним видом діяльності – екологічним вихованням. Екологічна культура є, за своєю суттю,

своєрідним «кодексом поведінки», що лежить в основі екологічної діяльності та екологічної поведінки. Вона включає в себе певний зріз суспільно-виробленого способу самореалізації людиною себе в природі, культурні традиції, життєвий досвід, моральні почуття та моральну оцінку ставлення людини до природи. Неможливо відокремити екологічну культуру від загальної культури людини. Екологічну культуру можна розглядати як окрему форму в структурі загальної культури. Високий рівень екологічної культури передбачає уміння гідно оцінити кожен фрагмент природи як частину глобального світу. За таких умов ми будемо спостерігати цілісність світу людини і людини в світі.

Важливим компонентом екологічної культури є екологічна свідомість, яка виступає регулятором екологічної діяльності у взаємовідносинах природи і суспільства. Розуміння напрямів цих взаємовідносин, що постійно змінюються під впливом антропогенних факторів можливе лише на засадах екологічної свідомості. Здатність узагальненого, цілеспрямованого, творчого відображення, що робить людину здатною діяти згідно з екологічними імперативами, безумовно впливає на формування світогляду людини. Таким чином, єдиним вектором розвитку є формування нового екологічного світогляду, екологічного мислення, екологічної етики, екологічної свідомості — складових екологічної культури. Формування екологічної культури здійснюється на основі екологічної освіти й екологічного виховання.

Впровадження в освітньому середовищі технологій формування екологічної культури передбачатиме:

- аналіз комплексу глобальних екологічних проблем сучасності, синтез нової системи екологічних морально-етичних норм та принципів;
- системний принцип екологічних знань як бази для подальшого формування екологічної свідомості людини, що відповідатиме загальнолюдським гуманістичним ідеалам [3, с. 59];
- однорідність підходу в освітньому середовищі у всіх видах навчально виховної діяльності та при здійсненні майбутньої професійної діяльності.

Отже, для створення ефективного цілеспрямованого формування екологічної культури необхідна спеціальна система екологічної освіти, яка покликана розвивати такі знання, уміння та цінності, які дозволять людям приймати індивідуальні та колективні екологічні рішення локального і глобального характеру для покращення якості життя без загрози для майбутніх поколінь.

Список використаних джерел

1. Волошин Г.Г. Правова охорона природних ресурсів як складова частина екологічної політики держави, с. 29.

2. Карчук І.В. Проблеми формування екологічної культури в освітньому середовищі / І. В. Карчук // Наука, релігія, суспільство – 2011. – №2. – С. 209
3. Кісель О.В. Філософсько-освітній потенціал егопсихології як засобу формування екологічної культури особистості / О. В. Кісель // Грані 2014. – №10. С. 59.

Ключові слова: культура, екологія, суспільство, освіта, природа.
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Чумаченко І. Є.

Богдан Ілона Сергіївна, Деркач Анна В'ячеславівна

студентки 4-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ В УКРАЇНІ

Атмосферне повітря життєво важливий компонент природного середовища, який являє собою природну суміш газів, що знаходиться за межами жилих, виробничих та інших приміщень. Повітря становить собою основу життєдіяльності людини і суспільства [1, с. 585]. Специфіка правового режиму охорони атмосферного повітря залежить від його особливих фізичних характеристик, які стотно відрізняються від інших природних ресурсів. Наприклад, оскільки повітря перебуває в постійному русі, в силу свого фізичного стану, який не піддається контролю людини, то воно не може бути об'єктом права власності. З огляду на це охорона і використання атмосферного повітря включає широке коло заходів і засобів спрямованих на його відновлення і поліпшення, забезпечення сприятливого стану та екологічної безпеки, а також запобігання шкідливого впливу на навколишнє середовище.

За даними державної статистичної звітності, у 2016 році в Україні в атмосферне повітря було викинуто 150,6 млн. т діоксиду вуглецю, який відноситься до парникових газів та 1307 тис. т діоксиду сірки та оксидів азоту. Проводячи паралель з 2015 роком, коли було викинуто 162,0 млн. т діоксиду вуглецю та 1316 тис. т діоксиду сірки та оксидів азоту на всій території України. Хоча ми і можемо спостерігати зниження рівня шкідливих викидів у навколишнє середовище, але ці дані було встановлено не враховуючи тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції [6].

За таких умов принципового значення набувають правові засоби охорони атмосферного повітря, адже саме створення дієвої та